

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»

ФЕЛОНЮК ДІАНА ЛЕОНІДІВНА

УДК 502.171:32](477)

**СУЧАСНА ЕКОЛОГІЧНА ПОЛІТИКА УКРАЇНИ:
ПРАВОВІ ЗАСАДИ ІНСТИТУЦІЙНО-ФУНКЦІОНАЛЬНОГО
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФОРМУВАННЯ ТА ЗДІЙСНЕННЯ**

Спеціальність 12.00.06 – земельне право; аграрне право;
екологічне право; природоресурсне право

АВТОРЕФЕРАТ

дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата юридичних наук

Одеса – 2023

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана на кафедрі цивільно-правових дисциплін у Волинському національному університеті імені Лесі Українки Міністерства освіти і науки України.

Науковий керівник

доктор юридичних наук, професор
Духневич Андрій Вікторович,
Волинський національний університет
імені Лесі Українки,
завідувач кафедри цивільно-правових
дисциплін

Офіційні опоненти:

докторка юридичних наук, професорка
Анісімова Ганна Валеріївна,
Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого,
професорка кафедри екологічного
права

кандидатка юридичних наук, доцентка
Канівець Людмила Анатоліївна,
Національний університет «Одеська
юридична академія»,
доцентка кафедри аграрного,
земельного та екологічного права

Захист відбудеться «10» червня 2023 року о 12 годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 41.086.04 Національного університету «Одеська юридична академія» за адресою: 65009, м. Одеса, Фонтанська дорога, 23.

З дисертацією можна ознайомитися у бібліотеці Національного університету «Одеська юридична академія» за адресою: 65009, м. Одеса, вул. Академічна, 2.

Автореферат розісланий «9» травня 2023 року.

Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради

Х. А. Григор'єва

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Постійне посилення антропогенного впливу на навколишнє природне середовище, яке супроводжується загостренням екологічних проблем на глобальному, національному, регіональному й місцевому рівнях, вимагає формування та здійснення ефективної екологічної політики, орієнтованої на раціоналізацію використання і відтворення природних ресурсів, збереження і охорону довкілля, забезпечення екологічної безпеки, а також гармонійну взаємодію людини і природи в цілому. Вирішення цих завдань потребує постійного розвитку й удосконалення інституційно-функціонального забезпечення національної екологічної політики як дієвої системи, здатної всебічно й оперативно реагувати на всі виклики в екологічній сфері.

Подекуди непослідовний та суперечливий характер формування і побудови вітчизняної інституційної системи, не завжди продумані реформи, часті зміни законодавства, окремі нечіткості у визначенні компетенції й дублювання функцій органів державної влади та місцевого самоврядування при регулюванні питань охорони і збереження навколишнього природного середовища, раціонального природокористування й екологічної безпеки – далеко не вичерпний перелік сучасних проблем, які вимагають об'єднання та координації зусиль як держави, так і всіх інших суб'єктів для їх розв'язання.

Особливої актуальності набувають питання правових засад інституційно-функціонального забезпечення формування і здійснення вітчизняної екологічної політики у зв'язку з повномасштабним вторгненням в Україну російської федерації 24 лютого 2022 року, спричиненням у результаті цього колосальної шкоди і заподіянням величезних збитків народу й державі, у тому числі й довкіллю країни загалом і окремих її регіонів зокрема, а також потребою у воєнному та повоєнному відновленні стану територій, земель, інших природних об'єктів та інфраструктури територіальних громад, які постраждали внаслідок воєнних дій країни-агресора. Важливим є й формування оптимальної моделі інституційно-функціонального забезпечення формування та здійснення національної екологічної політики в умовах сталого розвитку і з огляду на євроінтеграційний розвиток нашої держави, набуття нею статусу країни-кандидата і перспективи отримання повноцінного членства в Європейському Союзі. Названими обставинами й обґрунтовується вибір теми дисертаційного дослідження.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Правові засади інституційно-функціонального забезпечення формування та здійснення сучасної екологічної політики України, що виступають предметом дослідження, відповідають науковим державним програмам щодо реалізації Стратегії (основних засад) державної екологічної політики на період до 2030 року, Загальнодержавної програми адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу, Указу Президента України «Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року», планам науково-дослідницької роботи кафедри цивільно-правових дисциплін Волинського

національного університету імені Лесі Українки на 2021-2023 рр. у рамках діяльності наукової школи ВНУ ім. Лесі Українки «Розвиток сільського господарства України в умовах СОТ та ЄС».

Мета і завдання дослідження. Мета дисертаційного дослідження полягає у формуванні обґрунтованих науково-теоретичних і правових засад інституційно-функціонального забезпечення формування та здійснення сучасної національної екологічної політики, формулюванні на цій основі теоретичних висновків і рекомендацій та визначенні перспектив подальшого розвитку й удосконалення нормативно-правового регулювання екологічної сфери України.

Для досягнення поставленої мети у дисертації вирішувалися такі основні **завдання:**

- з'ясувати сутність і зміст інституційно-функціонального забезпечення екологічної політики України та надати його визначення як теоретико-правової категорії;
- виявити особливості правових засад складу та системи інституційно-функціонального забезпечення формування і здійснення екологічної політики;
- охарактеризувати систему органів державної влади і місцевого самоврядування у сфері забезпечення формування і здійснення екологічної політики в Україні, дослідити їх завдання, функції та компетенцію;
- висвітлити особливості правового регулювання участі суб'єктів, не наділених владними повноваженнями, у формуванні та здійсненні національної екологічної політики;
- встановити специфіку правових засад інституційно-функціонального забезпечення вітчизняної екологічної політики в умовах сталого розвитку;
- визначити особливості правових засад інституційно-функціонального забезпечення формування і здійснення екологічної політики України в контексті підходів ЄС;
- висвітлити сучасні юридичні тенденції розвитку інституційно-функціонального забезпечення формування і здійснення вітчизняної екологічної політики.

Об'єктом дослідження є суспільні відносини у сфері інституційно-функціонального забезпечення формування та здійснення сучасної екологічної політики України.

Предметом дослідження є правові засади інституційно-функціонального забезпечення формування та здійснення сучасної екологічної політики України.

Методи дослідження. Методологічну основу дисертаційного дослідження складають загальнонаукові (філософські) та спеціальні методи пізнання правових явищ: діалектичний, історичний, системно-структурний, структурно-функціональний, формально-логічний, порівняльно-правовий, методи класифікації та тлумачення правових норм, метод прогнозування та інші. Широке використання *діалектичного методу* дозволило розглянути закономірності розвитку інституційно-функціонального забезпечення формування і здійснення сучасної екологічної політики України у

взаємозв'язку з управлінськими, економічними, соціальними та іншими чинниками (розділи 1–3). За допомогою *історичного методу* досліджувалися ретроспективні аспекти становлення і розвитку правового регулювання інституційно-функціонального забезпечення формування та здійснення національної екологічної політики в умовах сталого розвитку (підрозділ 3.1) та цілі, завдання і принципи екологічної політики ЄС (підрозділ 3.2). Застосування *системно-структурного методу* сприяло дослідженню регулятивних і управлінських аспектів формування та здійснення екологічної політики України, а також визначенню змісту і внутрішньої структури її інституційно-функціонального забезпечення (розділи 1–3). *Структурно-функціональний метод* використовувався для дослідження інституційних механізмів та функціональних аспектів забезпечення формування і здійснення сучасної екологічної політики України (розділи 1–3). *Формально-логічний метод* застосовувався при побудові структури дисертації, формулюванні визначень понять, викладі основних положень, обґрунтуванні висновків і пропозицій. За допомогою формально-логічного методу досліджувалися чинне законодавство з питань інституційно-функціонального забезпечення формування і здійснення вітчизняної екологічної політики та практика його застосування (розділи 1–3). Оперування *порівняльно-правовим методом* сприяло дослідженню та співставленню підходів до правового регулювання інституційно-функціонального забезпечення формування і здійснення екологічної політики в Україні в умовах сталого розвитку та з урахуванням права ЄС (підрозділи 3.1, 3.2). *Метод класифікації* використовувався для дослідження і класифікації суб'єктного складу інституційно-функціонального забезпечення формування і здійснення сучасної екологічної політики України (підрозділи 1.2, 2.1). Застосування *методу тлумачення правових норм* сприяло проведенню аналізу змісту окремих правових понять і категорій у сфері інституційно-функціонального забезпечення формування і здійснення національної екологічної політики, а також формулюванню авторських дефініцій (розділи 1–2, підрозділи 3.1, 3.2). *Метод прогнозування* дозволив виокремити сучасні юридичні тенденції розвитку інституційно-функціонального забезпечення формування і здійснення екологічної політики України (підрозділ 3.3).

Науково-теоретичним підґрунтям дисертації стали праці таких провідних учених у галузях земельного, аграрного, екологічного та природоресурсного права, як В. І. Андрейцев, Г. В. Анісімова, Р. Р. Білоскурський, Г. М. Буканов, О. Г. Бондар, О. А. Васюта, М. Я. Ващишин, Н. С. Гавриш, А. П. Гетьман, Х. А. Григор'єва, А. В. Духневич, В. М. Єрмоленко, М. М. Заверюха, В. С. Загорський, О. С. Заржицький, Д. В. Зеркалов, В. А. Зуєв, Л. А. Канівець, І. І. Каракаш, Н. В. Карпінська, Н. Р. Кобецька, В. В. Костицький, І. О. Костяшкін, В. С. Кравців, М. В. Краснова, Ю. А. Краснова, П. Ф. Кулинич, Т. В. Курман, О. Я. Лазор, В. І. Лозо, Н. Р. Малишева, М. М. Микієвич, В. Л. Мунтян, В. В. Носік, О. О. Погрібний, В. Д. Сидор, А. М. Статівка, О. О. Сурілова,

В. Ю. Уркевич, Т. Є. Харитонova, Є. В. Хлобистов, Ю. С. Шемшученко, В. В. Шеховцов, М. В. Шульга та інших.

Нормативно-правову та емпіричну основу дослідження становлять законодавчі та підзаконні нормативно-правові акти України, міжнародні акти й акти ЄС, практика застосування чинного законодавства в екологічній сфері.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у тому, що дисертація є першим у науці екологічного права України комплексним дослідженням правових засад інституційно-функціонального забезпечення формування та здійснення сучасної екологічної політики України. У роботі обґрунтовуються нові для науки та важливі для практики застосування поняття, положення і висновки, які виносяться на захист.

Уперше:

- запропоновано розглядати правове поняття «інституційно-функціональне забезпечення формування та здійснення екологічної політики України» у широкому значенні як систему державних, недержавних та наддержавних інституцій (суб'єктів), які прямо та / або опосередковано здійснюють вплив на формування і здійснення екологічної політики держави в процесі виконання покладених на них завдань, функцій і обов'язків, а також реалізації їх прав і повноважень;

- сформульовано авторське визначення системи інституційно-функціонального забезпечення формування та здійснення екологічної політики в Україні, яку пропонується розглядати як логічно впорядковану, внутрішньо організовану сукупність державних, недержавних та наддержавних інституцій (суб'єктів), які перебувають у взаємозв'язку та взаємозалежності при здійсненні прямого та / або опосередкованого впливу на формування і здійснення екологічної політики держави, характеризуються особливостями з позицій їх побудови і організації (територіальної, галузевої тощо) та функціональної діяльності (за формами реалізації природного екологічного права, темпологічністю, сферами, об'єктами правової охорони та ін.) і поєднані спільними цілями – забезпечення раціонального використання і відтворення природних ресурсів, охорона навколишнього природного середовища, збереження довкілля, екологічна безпека, дотримання вимог екологічного законодавства, попередження екологічних правопорушень та захист екологічних прав громадян для досягнення гармонійної взаємодії суспільства і природи;

- ураховуючи необхідність комплексного втілення екологічної політики, запропоновано змінити статус Національної ради з відновлення України від наслідків війни з консультативно-дорадчого органу при Президентові України на міністерство як центральний орган виконавчої влади, або ж створити нове міністерство з відповідними повноваженнями і компетенцією для загального керівництва та координації діяльності інших органів виконавчої влади з огляду на необхідність воєнного та повоєнного відновлення стану територій і земель територіальних громад, які постраждали внаслідок воєнних дій в Україні;

– здійснено класифікацію суб'єктного складу інституційно-функціонального забезпечення формування та здійснення екологічної політики в Україні та виділено дві групи: 1) органи, наділені владними повноваженнями (органи державної влади та органи місцевого самоврядування), до компетенції яких належить формування і здійснення (реалізація) екологічної політики та 2) інші інституції (суб'єкти), які не наділені владними повноваженнями, однак здійснюють прямий та / або опосередкований вплив на формування і здійснення екологічної політики держави;

удосконалено:

– наукові положення щодо співвідношення публічного регулювання, публічного управління, державного регулювання й державного управління при формуванні та здійсненні екологічної політики України з огляду на суб'єктний склад та змістовне наповнення відповідної діяльності;

– розуміння специфіки правових засад інституційного забезпечення формування та здійснення національної екологічної політики, відповідно до якої пропонується не обмежуватися тільки інституційним аспектом, оминаючи увагою функціональний, оскільки лише комплексний підхід до розуміння єдності інституцій та покладених на них завдань і виконуваних функцій, реалізації їх прав і повноважень, а також виконання обов'язків дозволяє найбільш повно дослідити усі можливості прямого й опосередкованого впливу різних суб'єктів на формування та здійснення екологічної політики в країні;

– положення про складність та багатогранність інституційно-функціонального забезпечення сучасної екологічної політики України й доведена необхідність здійснення збалансованого природокористування, забезпечення екологічної безпеки, сприятливого для життя та здоров'я людини навколишнього природного середовища, підтримання екологічної рівноваги скоординованими діями усіх без винятку суб'єктів – державними і наддержавними структурами, представниками громадськості й окремими індивідами за провідної ролі держави в регулюванні екологічної сфери;

– розуміння існування системної проблеми в частині правових основ інституційно-функціонального забезпечення національної екологічної політики в умовах сталого розвитку, суть якої полягає у відсутності такої інституції, яка б координувала взаємодію інших суб'єктів в економічній, соціальній та екологічній сферах, у зв'язку з чим запропоновано створення окремого міністерства як інституції, відповідальної за інтеграцію та збалансування усіх трьох складових сталого розвитку;

– наукові ідеї щодо основної концепції розвитку інституційно-функціонального забезпечення формування і здійснення екологічної політики України в сучасних умовах як оптимально збалансованого поєднання двох юридичних тенденцій: стабільності та динамізму;

дістали подальшого розвитку:

– юридичні наукові підходи до розуміння ролі та значення інституційно-функціональної системи в країні, здатної ефективно вирішувати завдання щодо охорони довкілля, раціонального використання природних ресурсів,

збереження навколишнього природного середовища та гармонійної взаємодії людини і природи;

- правові висновки про пряму залежність системності, комплексності та послідовності у вирішенні основних екологічних проблем у кожній сучасній цивілізованій країні від оптимальності побудови інституційного механізму в державі та дієвості його функціонування;

- твердження щодо поділу екологічного управління залежно від компетенції органів державної влади на загальне (здійснюється органами державної влади загальної компетенції) та спеціальне (здійснюється органами державної влади спеціальної компетенції);

- узагальнення наукових підходів до розгляду державного управління в системі інституційно-функціонального забезпечення формування та здійснення екологічної політики як діяльності органів державної влади (законодавчої, виконавчої та судової), які наділені відповідною компетенцією. Органи судової влади належать до суб'єктів, які здійснюють державне управління в екологічній сфері у зв'язку з вирішенням ними спорів у сфері використання природних ресурсів та охорони довкілля. Аргументовано, що в нинішніх умовах існування України роль органів судової влади в екологічній сфері зростатиме, оскільки ці структури повинні бути максимально задіяні у першу чергу для вирішення питань відшкодування шкоди, заподіяної довкіллю у результаті повномасштабного вторгнення російської федерації в країну;

- юридичні пропозиції щодо необхідності активізації залучення громадськості до формування та здійснення національної екологічної політики держави, запровадження власної екологічної політики підприємств, впровадження і застосування ними систем екологічного менеджменту;

- положення про шляхи удосконалення інституційно-функціонального забезпечення формування і здійснення екологічної політики України та його правових засад в умовах євроінтеграції.

Практичне значення одержаних результатів. Основні положення, висновки та пропозиції, сформульовані в дисертації, можуть бути використані у:

- науково-дослідній діяльності – як основа для подальшого науково-теоретичного дослідження інституційно-функціонального забезпечення формування та здійснення сучасної екологічної політики України;

- нормотворчій діяльності – при розробці нових нормативно-правових актів та вдосконаленні чинного законодавства України з питань інституційно-функціонального забезпечення формування і здійснення національної екологічної політики;

- правозастосовній діяльності – для забезпечення єдності розуміння та коректності застосування норм, які регулюють відносини у сфері інституційно-функціонального забезпечення формування і здійснення екологічної політики України в сучасних умовах;

- навчальному процесі – при викладанні навчальних дисциплін «Екологічне право України», «Земельне право України», «Аграрне право

України», «Природоресурсне право України», «Правове забезпечення екологічної безпеки», «Державне будівництво та місцеве самоврядування», а також при підготовці підручників, навчальних посібників, методичних рекомендацій із зазначених дисциплін.

Особистий внесок здобувача. Дисертаційна робота є особисто виконаним здобувачкою дослідженням, всі результати якого, основні теоретичні положення, висновки, рекомендації та пропозиції обґрунтовані дисертанткою самостійно на підставі власних досліджень авторки у результаті опрацювання наукових і нормативно-правових джерел, на які зроблені відповідні посилання. Окремі наукові публікації виконані у співпраці з іншими дослідниками. У науковій праці «Оптимізація інституційно-функціонального забезпечення формування та здійснення екологічної політики України в умовах євроінтеграції» (у співавторстві з Л. М. Шевчук) особистий внесок полягає у визначенні тенденцій оптимізації системи інституційно-функціонального забезпечення формування і здійснення вітчизняної екологічної політики з урахуванням надання Україні статусу держави – кандидата на членство в ЄС. У науковій праці «До питання суб'єктного складу інституційно-функціонального забезпечення та здійснення екологічної політики України» (у співавторстві з Л. М. Шевчук) особистий внесок полягає у виявленні особливостей класифікаційних підходів до суб'єктного складу інституційно-функціонального забезпечення та здійснення екологічної політики України.

Апробація результатів дисертації. Теоретичні положення, висновки, пропозиції та практичні рекомендації, які містяться в дисертаційному дослідженні, доповідалися й обговорювалися на засіданнях кафедри цивільно-правових дисциплін Волинського національного університету імені Лесі Українки. Окремі результати дисертації були оприлюднені на таких міжнародних і вітчизняних наукових та науково-практичних конференціях: XVIII Міжнародній науково-практичній конференції «Актуальні питання реформування правової системи» (м. Луцьк, 04–05 червня 2021 року); Всеукраїнській науковій конференції «П'яте зібрання фахівців споріднених кафедр з проблем аграрного, земельного, екологічного, природоресурсного права та альтернативної енергетики» (м. Одеса, 10–13 червня 2021 року); Міжнародній науково-практичній конференції Двадцяті осінні юридичні читання «Права людини в сучасному світі: проблеми теорії та практики» (м. Хмельницький, 1–2 жовтня 2021 року); Міжнародній науково-практичній конференції «Актуальні питання розвитку державності та правової системи в сучасній Україні» (м. Запоріжжя, 29–30 жовтня 2021 року); Міжнародній науково-практичній конференції «На сторожі земельного ладу: до 20-річчя Земельного кодексу України» (м. Київ, 26 листопада 2021 року); Науково-практичній конференції «Актуальні проблеми земельного, аграрного, екологічного та природоресурсного права» (м. Харків, 10 грудня 2021 року); Всеукраїнській науково-практичній конференції, присвяченій 100-річчю від Дня народження професора Василя Лук'яновича Мунтяна «Правові проблеми раціонального природокористування, охорони природи та безпечного довкілля

в Україні» (м. Київ, 21 жовтня 2022 року); XIX Міжнародній науково-практичній конференції «Актуальні питання реформування правової системи» (м. Луцьк, 22–23 жовтня 2022 року).

Публікації. Основні теоретичні та практичні висновки, положення і пропозиції дисертаційного дослідження викладено в 4 наукових статтях, з яких 3 статті опубліковані у фахових виданнях, перелік яких затверджено МОН України, 1 стаття – у зарубіжному виданні, 8 тезах доповідей на конференціях.

Структура і обсяг дисертації зумовлені метою та завданнями дослідження. Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, які включають у себе 7 підрозділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Загальний обсяг дисертації становить 247 сторінок, з них основного тексту – 189 сторінок. Список використаних джерел налічує 271 найменування і розміщений на 34 сторінках.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У **Вступі** викладено актуальність теми дослідження, визначено стан її наукової розробленості, зв'язок роботи з науковими програмами, планами і темами, її мету та завдання, об'єкт, предмет і методи дослідження; сформульовано наукову новизну одержаних результатів, нормативно-правову й емпіричну основу дослідження; розкрито теоретичне і практичне значення одержаних результатів; наведено відомості щодо апробації результатів дослідження та публікацій, структури й обсягу дисертації.

Розділ перший «Теоретико-правові засади інституційно-функціонального забезпечення формування та здійснення екологічної політики в Україні» складається з двох підрозділів, у яких досліджуються правове поняття, сутність, зміст, а також правові засади складу і системи інституційно-функціонального забезпечення формування та здійснення екологічної політики України.

У **підрозділі 1.1. «Правове поняття, сутність і зміст інституційно-функціонального забезпечення екологічної політики України»** обґрунтовується теза про те, що формування і здійснення сучасної екологічної політики України, з огляду на наявні екологічні проблеми сьогодення й перспективи їх вирішення у найближчий час і в майбутньому, потребують існування такої інституційно-функціональної системи в країні, яка здатна ефективно вирішувати завдання щодо охорони довкілля, раціонального використання природних ресурсів, збереження навколишнього природного середовища та гармонійної взаємодії людини і природи. Проводиться теоретико-правовий аналіз змісту категорії «інституційно-функціональне забезпечення формування та здійснення екологічної політики України». На основі дослідження наявних у науковій літературі підходів та чинної вітчизняної нормативно-правової бази робиться висновок про необхідність комплексного підходу до розуміння єдності інституцій та покладених на них завдань і виконуваних функцій, реалізації їх прав і повноважень, а також

виконання обов'язків, що дозволяє найбільш повно дослідити усі можливості прямого й опосередкованого впливу різних суб'єктів на формування та здійснення екологічної політики в країні. У зв'язку з цим недоцільно обмежуватися тільки інституційним аспектом, оминаючи увагою функціональний.

Сутність інституційно-функціонального забезпечення формування та здійснення екологічної політики України різними авторами формулюється неоднаково та значною мірою залежить від досліджуваної ними сфери суспільних відносин і аналізованого суб'єктного складу. Останній нерідко обмежується лише державою та її органами, водночас не виключаються й інші інституції (наприклад, органи місцевого самоврядування). Однак при визначенні інституційно-функціонального забезпечення формування та здійснення екологічної політики України слід виходити з того, що у цих процесах задіяні не тільки органи державної влади чи органи місцевого самоврядування. В сучасних умовах можна говорити про існування прямого або опосередкованого впливу на формування та здійснення екологічної політики й іншими інституціями: підприємствами, установами й організаціями, громадськістю, окремими фізичними особами тощо. Суттєво впливають на національну екологічну політику й наддержавні структури як світового, так і регіонального (насамперед європейського) рівнів. В широкому значенні правове поняття «інституційно-функціональне забезпечення формування та здійснення екологічної політики України» слід розглядати як систему державних, недержавних та наддержавних інституцій (суб'єктів), які прямо та / або опосередковано здійснюють вплив на формування і здійснення екологічної політики держави в процесі виконання покладених на них завдань, функцій і обов'язків, а також реалізації їх прав і повноважень.

Підрозділ 1.2. «Склад і система інституційно-функціонального забезпечення формування та здійснення екологічної політики: правові засади» присвячений дослідженню правових засад системи інституційно-функціонального забезпечення формування та здійснення екологічної політики з огляду на суб'єктний склад, напрями, сфери або об'єкти та функціональне спрямування.

Хоча провідну роль у регулюванні екологічної сфери відіграє держава, однак складність та багатогранність інституційно-функціонального забезпечення нинішньої екологічної політики визначають необхідність дослідження усього суб'єктного складу, який здійснює прямий чи опосередкований вплив на формування і здійснення такої політики, у тому числі зважаючи на досить широкий спектр поглядів на управління й регулювання у сфері навколишнього природного середовища і, відповідно, на класифікацію суб'єктів, які беруть участь у формуванні та здійсненні вітчизняної екологічної політики.

Державне управління у сфері охорони навколишнього природного середовища, як і державне управління в системі інституційно-функціонального забезпечення формування та здійснення екологічної політики доцільно

розглядати як діяльність органів державної влади (законодавчої, виконавчої та судової), які наділені відповідною компетенцією. Цей підхід дозволяє також конкретизувати роль і значення органів місцевого самоврядування, які також беруть активну участь у формуванні та реалізації державної екологічної політики, наділені владними повноваженнями, однак не є органами державної влади, хоча традиційно й відносяться до категорії суб'єктів державного управління в досліджуваній сфері на основі положень ч. 2 ст. 16 Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища».

Систему інституційно-функціонального забезпечення формування та здійснення екологічної політики в Україні слід розглядати як логічно впорядковану, внутрішньо організовану сукупність державних, недержавних та наддержавних інституцій (суб'єктів), які перебувають у взаємозв'язку та взаємозалежності при здійсненні прямого та / або опосередкованого впливу на формування і здійснення екологічної політики держави, характеризуються особливостями з позицій їх побудови і організації (територіальної, галузевої тощо) та функціональної діяльності (за формами реалізації природного екологічного права, темпологічністю, сферами, об'єктами правової охорони та ін.) і поєднані спільними цілями – забезпечення раціонального використання і відтворення природних ресурсів, охорона навколишнього природного середовища, збереження довкілля, екологічна безпека, дотримання вимог екологічного законодавства, попередження екологічних правопорушень та захист екологічних прав громадян для досягнення гармонійної взаємодії суспільства і природи.

Розділ другий «Інституційно-правові механізми та функціональні аспекти забезпечення формування і здійснення сучасної екологічної політики України» складається з двох підрозділів, у яких досліджуються система органів державної влади і місцевого самоврядування у сфері забезпечення формування і здійснення екологічної політики в Україні, їх завдання, функції та компетенція, а також правове регулювання участі суб'єктів, не наділених владними повноваженнями, у формуванні та здійсненні національної екологічної політики.

У підрозділі 2.1. «Система органів державної влади і місцевого самоврядування у сфері забезпечення формування і здійснення екологічної політики в Україні, їх завдання, функції та компетенція» аналізується система органів державної влади і місцевого самоврядування у сфері забезпечення формування та здійснення екологічної політики в Україні, їх завдання, функції та компетенція. Оскільки екологічне управління залежно від компетенції органів державної влади поділяють на загальне (здійснюється органами державної влади загальної компетенції) та спеціальне (здійснюється органами державної влади спеціальної компетенції), зроблено висновки про те, що органи загальної компетенції здійснюють управління природокористуванням і охороною навколишнього природного середовища разом з іншими функціями і видами діяльності, а для органів спеціальної компетенції управління в екологічній сфері є основним напрямом їх діяльності.

Пропонується змінити статус Національної ради з відновлення України від наслідків війни з консультативно-дорадчого органу при Президентові України на міністерство як центральний орган виконавчої влади, або ж створити нове міністерство з відповідними повноваженнями і компетенцією для загального керівництва та координації діяльності інших органів виконавчої влади з огляду на необхідність воєнного та повоєнного відновлення стану територій і земель територіальних громад, які постраждали внаслідок воєнних дій.

Запропоновано розглядати інституційно-функціональне забезпечення формування та здійснення екологічної політики в Україні з огляду на його поділ на дві великі групи: 1) органи, наділені владними повноваженнями (органи державної влади та органи місцевого самоврядування), до компетенції яких належить формування і здійснення (реалізація) екологічної політики та 2) інші інституції (суб'єкти), які не наділені владними повноваженнями, однак здійснюють прямий та / або опосередкований вплив на формування і здійснення екологічної політики держави.

У підрозділі 2.2. «Правове регулювання участі суб'єктів, не наділених владними повноваженнями, у формуванні та здійсненні національної екологічної політики» проведено дослідження особливостей правового регулювання участі інших суб'єктів, не наділених владними повноваженнями, у формуванні та здійсненні національної екологічної політики. Попри належну правову регламентацію участі громадськості у формуванні та реалізації екологічної політики в Україні практичне втілення відповідних правових норм та активність представників громадськості у вирішенні питань охорони і захисту навколишнього природного середовища, ефективного й раціонального природокористування, забезпечення екологічної безпеки нерідко характеризується недостатнім рівнем ефективності. Обґрунтовано необхідність серед перспективних пріоритетів на найближчі кілька років окреслення заходів з активізації залучення громадськості до формування та здійснення національної екологічної політики держави.

Доведено, що власна екологічна політика підприємств, а також впровадження і застосування ними систем екологічного менеджменту є не лише продовженням загальнодержавної екологічної політики, її безпосередньою реалізацією, але й одночасно виступає потужною рушійною силою для формування останньої.

Розділ третій «Основні напрями та юридичні перспективи удосконалення інституційно-функціонального забезпечення формування і здійснення екологічної політики України» складається з трьох підрозділів, у яких висвітлюються правові основи інституційно-функціонального забезпечення національної екологічної політики в умовах сталого розвитку та в контексті підходів ЄС, а також досліджуються сучасні юридичні тенденції розвитку інституційно-функціонального забезпечення формування і здійснення вітчизняної екологічної політики.

Підрозділ 3.1. «Правові основи інституційно-функціонального забезпечення національної екологічної політики в умовах сталого розвитку»

присвячений аналізу правових основ інституційно-функціонального забезпечення національної екологічної політики в умовах сталого розвитку. Доведено, що досягнення цілей сталого розвитку в Україні значною мірою обумовлюється метою, засадами і стратегічними завданнями, визначеними в екологічній політиці держави, дієвість якої напряму залежить від інституційно-функціонального забезпечення її формування та здійснення. Чинна національна нормативно-правова база містить досить багато положень щодо формування і здійснення сучасної екологічної політики на засадах сталого розвитку. Водночас в Україні існує системна проблема в частині інституційно-функціонального забезпечення національної екологічної політики в умовах сталого розвитку, суть якої полягає у відсутності такої інституції, яка б координувала взаємодію інших суб'єктів в економічній, соціальній та екологічній сферах. У зв'язку з цим запропоновано створення окремого міністерства як інституції, відповідальної за інтеграцію та збалансування усіх трьох складових сталого розвитку задля ефективного формування та результативного здійснення сучасної екологічної політики.

У **підрозділі 3.2. «Правові засади інституційно-функціонального забезпечення формування і здійснення екологічної політики України та підходи ЄС»** висвітлено особливості правових засад інституційно-функціонального забезпечення формування і здійснення екологічної політики України відповідно до підходів ЄС з урахуванням євроінтеграційного вектору розвитку України.

Обґрунтовано, що нині в Україні у світлі підписання Угоди про асоціацію та набуття статусу кандидата на членство в Європейському Союзі гостро постало питання гармонізації національного законодавства із законодавством ЄС, наближення його до європейських екологічних стандартів з урахуванням напрацьованого досвіду країн-членів та особливостями розвитку нашої держави, у тому числі в частині інституційно-функціонального забезпечення формування і здійснення вітчизняної екологічної політики.

У **підрозділі 3.3. «Сучасні юридичні тенденції розвитку інституційно-функціонального забезпечення формування і здійснення вітчизняної екологічної політики»** досліджено основні перспективні юридичні тенденції розвитку інституційно-функціонального забезпечення формування і здійснення національної екологічної політики на основі визначення наявних у цій сфері проблем та окреслення можливих шляхів їх вирішення. В контексті інституційно-функціонального забезпечення формування і здійснення вітчизняної екологічної політики в сучасних умовах основною концепцією розвитку можна назвати поєднання стабільності та динамізму. При цьому обидві тенденції (як стабільність, так і динамізм) повинні перебувати в оптимальному балансі, який би забезпечував максимальну дієвість, ефективність і результативність формування та здійснення екологічної політики України. Стабільність повинна проявлятися в послідовності, логічній побудові, раціональній організованості й структурованості системи інституційно-функціонального забезпечення формування і здійснення

екологічної політики, а також в послідовному й неухильному дотриманні Україною загально визнаних міжнародною спільнотою і обраних державою підходів та задекларованих принципів в екологічній сфері. Динамізм як друга тенденція основної концепції сучасного розвитку інституційно-функціонального забезпечення формування і здійснення національної екологічної політики є необхідною умовою для удосконалення цієї системи й недопущення її стагнації.

ВИСНОВКИ

У результаті проведеного дисертаційного дослідження сформульовано висновки та пропозиції щодо вдосконалення правових засад інституційно-функціонального забезпечення формування та здійснення сучасної екологічної політики України.

1. Формування і здійснення сучасної екологічної політики України, з огляду на наявні екологічні проблеми сьогодення й перспективи їх вирішення у найближчий час і в майбутньому, потребують існування такої інституційно-функціональної системи в країні, яка здатна ефективно вирішувати завдання щодо охорони довкілля, раціонального використання природних ресурсів, збереження навколишнього природного середовища та гармонійної взаємодії людини і природи. Від оптимальності побудови інституційного механізму в державі та дієвості його функціонування значною мірою залежить системність, комплексність та послідовність у вирішенні основних екологічних проблем у кожній сучасній цивілізованій країні.

2. Запропоновано розглядати правове поняття «інституційно-функціональне забезпечення формування та здійснення екологічної політики України» у широкому значенні як систему державних, недержавних та наддержавних інституцій (суб'єктів), які прямо та / або опосередковано здійснюють вплив на формування і здійснення екологічної політики держави в процесі виконання покладених на них завдань, функцій і обов'язків, а також реалізації їх прав і повноважень.

3. Сучасна екологічна політика України характеризується складністю та багатогранністю її інституційно-функціонального забезпечення. Соціально-економічний рівень розвитку регіону, окремої країни та світу в цілому напряму залежить від ефективності екологічної політики, раціональності її формування, а також ступеня реалізації заходів зі збереження й охорони довкілля. Збалансоване природокористування, забезпечення екологічної безпеки, сприятливого для життя та здоров'я людини навколишнього природного середовища, підтримання екологічної рівноваги має досягатися скоординованими діями усіх без винятку суб'єктів – державними і наддержавними структурами, представниками громадськості й окремими індивідами. Провідну роль у регулюванні екологічної сфери відіграє держава як один із суб'єктів системи інституційно-функціонального забезпечення формування та здійснення екологічної політики в Україні.

4. Систему інституційно-функціонального забезпечення формування та здійснення екологічної політики в Україні пропонується розглядати як логічно впорядковану, внутрішньо організовану сукупність державних, недержавних та наддержавних інституцій (суб'єктів), які перебувають у взаємозв'язку та взаємозалежності при здійсненні прямого та / або опосередкованого впливу на формування і здійснення екологічної політики держави, характеризуються особливостями з позицій їх побудови і організації (територіальної, галузевої тощо) та функціональної діяльності (за формами реалізації природного екологічного права, темпологічністю, сферами, об'єктами правової охорони та ін.) і поєднані спільними цілями – забезпечення раціонального використання і відтворення природних ресурсів, охорона навколишнього природного середовища, збереження довкілля, екологічна безпека, дотримання вимог екологічного законодавства, попередження екологічних правопорушень та захист екологічних прав громадян для досягнення гармонійної взаємодії суспільства і природи.

5. Екологічне управління залежно від компетенції органів державної влади поділяють на загальне (здійснюється органами державної влади загальної компетенції) та спеціальне (здійснюється органами державної влади спеціальної компетенції). Органи загальної компетенції здійснюють управління природокористуванням і охороною навколишнього природного середовища разом з іншими функціями і видами діяльності, а для органів спеціальної компетенції управління в екологічній сфері є основним напрямом їх діяльності.

Запропоновано змінити статус Національної ради з відновлення України від наслідків війни з консультативно-дорадчого органу при Президентові України на міністерство як центральний орган виконавчої влади, або ж створити нове міністерство з відповідними повноваженнями і компетенцією для загального керівництва та координації діяльності інших органів виконавчої влади з огляду на необхідність воєнного та повоєнного відновлення стану територій і земель територіальних громад, які постраждали внаслідок воєнних дій в Україні.

6. Державне управління в системі інституційно-функціонального забезпечення формування та здійснення екологічної політики доцільно розглядати як діяльність органів державної влади (законодавчої, виконавчої та судової), які наділені відповідною компетенцією. Органи судової влади належать до суб'єктів, які здійснюють державне управління в екологічній сфері у зв'язку з вирішенням ними спорів у сфері використання природних ресурсів та охорони довкілля.

В нинішніх умовах існування України роль органів судової влади в екологічній сфері зростатиме, оскільки і зараз, і в найближчому майбутньому ці структури повинні бути максимально задіяні у першу чергу для вирішення питань відшкодування шкоди, заподіяної довкіллю у результаті повномасштабного вторгнення російської федерації в країну. Важливе значення судів у галузі екології підтверджується світовим та прогресивним зарубіжним досвідом.

7. Розгалужена система суб'єктів (інституцій), які задіяні у формуванні та здійсненні національної екологічної політики, дозволяє розглядати суб'єктний склад інституційно-функціонального забезпечення її формування та здійснення з огляду на його поділ на дві групи: 1) органи, наділені владними повноваженнями (органи державної влади та органи місцевого самоврядування), до компетенції яких належить формування і здійснення (реалізація) екологічної політики та 2) інші інституції (суб'єкти), які не наділені владними повноваженнями, однак здійснюють прямий та / або опосередкований вплив на формування і здійснення екологічної політики держави.

Спостерігається плюралізація відносин та зміцнення взаємозалежності між двома виділеними групами суб'єктів інституційно-функціонального забезпечення формування і здійснення екологічної політики України, а також певне посилення ролі та значення другої групи в галузі діяльності з охорони, збереження і захисту навколишнього природного середовища, раціонального природокористування та забезпечення екологічної безпеки як на загальнодержавному, так і на регіональному, місцевому й локальному рівнях.

8. Необхідність вирішення глобальних екологічних проблем сучасності зумовлює потребу в координації зусиль в цьому напрямі як світової спільноти загалом, так і різних суб'єктів зокрема: держав в особі їх органів влади, міждержавних структур, органів місцевого самоврядування, політичних партій, наукових і дослідницьких інституцій, підприємств, громадських об'єднань та окремих громадян. Провідна роль держави як основного суб'єкта, на якого покладається виконання екологічної функції та, відповідно, формування і здійснення екологічної політики, не применшує значення інших інституцій, задіяних у цій роботі.

Участь громадськості у формуванні та реалізації екологічної політики в Україні достатньо повно регламентується нормативними актами, однак практичне втілення відповідних правових норм та активність представників громадськості у вирішенні питань охорони і захисту навколишнього природного середовища, ефективного й раціонального природокористування, забезпечення екологічної безпеки нерідко характеризується недостатнім рівнем ефективності. Пропонується серед перспективних пріоритетів на найближчі кілька років окреслення заходів з активізації залучення громадськості до формування та здійснення національної екологічної політики держави.

Власна екологічна політика підприємств, а також впровадження і застосування ними систем екологічного менеджменту є не лише продовженням загальнодержавної екологічної політики, її безпосередньою реалізацією, але й одночасно виступає потужною рушійною силою для формування останньої.

9. Досягнення цілей сталого розвитку в Україні та реалізація євроінтеграційних прагнень країни значною мірою обумовлюється метою, засадами і стратегічними завданнями, визначеними в екологічній політиці держави. Вітчизняна нормативно-правова база містить досить багато положень щодо формування і здійснення сучасної екологічної політики на засадах

сталого розвитку, однак існує системна проблема в частині правових основ інституційно-функціонального забезпечення національної екологічної політики в умовах сталого розвитку, суть якої полягає у відсутності такої інституції, яка б координувала взаємодію інших суб'єктів в економічній, соціальній та екологічній сферах. У зв'язку з цим запропоновано створення окремого міністерства як інституції, відповідальної за інтеграцію та збалансування усіх трьох складових сталого розвитку задля ефективного формування та результативного здійснення сучасної екологічної політики.

10. Основна юридична концепція розвитку інституційно-функціонального забезпечення формування і здійснення вітчизняної екологічної політики в сучасних умовах передбачає поєднання стабільності та динамізму. Обидві тенденції (як стабільність, так і динамізм) повинні перебувати в оптимальному балансі, який би забезпечував максимальну дієвість, ефективність і результативність формування та здійснення екологічної політики України. Стабільність повинна проявлятися в послідовності, логічній побудові, раціональній організованості й структурованості системи інституційно-функціонального забезпечення формування і здійснення екологічної політики, а також в послідовному й неухильному дотриманні Україною загальноєвропейських міжнародною спільнотою і обраних державою підходів та задекларованих принципів в екологічній сфері. Динамізм є необхідною умовою для удосконалення цієї системи й недопущення її стагнації, для адекватного реагування на потреби сьогодення.

СПИСОК ПУБЛІКАЦІЙ ЗДОБУВАЧА ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Наукові праці, в яких опубліковані основні наукові результати дисертації

Статті у наукових фахових виданнях України

1. Фелонюк Д. Л. Інституційно-функціональне забезпечення формування та здійснення екологічної політики України в умовах сталого розвитку. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2021. Вип. 5. Т. 1. С. 50–55.
2. Фелонюк Д. Л. Інституційно-функціональне забезпечення формування та здійснення екологічної політики України: теоретико-правові аспекти визначення поняття. *Актуальні проблеми держави і права*. 2021. № 92. С. 161–166.
3. Фелонюк Д. Л. Інституційно-функціональне забезпечення формування та здійснення екологічної політики України: деякі аспекти класифікаційних підходів. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2021. № 6. С. 49–54.

Стаття у закордонному науковому виданні

4. Фелонюк Д. Правове регулювання участі громадськості у формуванні та здійсненні екологічної політики України: деякі аспекти. *KELM (Knowledge, Education, Law, Management)*. 2021. № 4 (40). С. 234–238.

Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації

5. Фелонюк Д. Л. Стратегія формування сучасної екологічної політики України в умовах сталого розвитку. *Актуальні питання реформування правової системи* : зб. матеріалів XVIII Міжнар. наук.-практ. конф., Луцьк, 04–05 червня 2021 р. / Уклад. Джурак Л. М. Луцьк : «Завжди Поруч», 2021. С. 76–78.
6. Фелонюк Д. Л. Інституційне забезпечення реалізації екологічної політики в ЄС. *П'яте зібрання фахівців споріднених кафедр з проблем аграрного, земельного, екологічного, природоресурсного права та альтернативної енергетики* : матер. Всеукр. наук. конф. (м. Одеса, 10–13 червня 2021 року) / відп. ред. Т. Є. Харитонова, Х. А. Григор'єва. Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2021. С. 284–287.
7. Фелонюк Д. Л. Участь громадськості у формуванні екологічної політики. *Актуальні проблеми юридичної науки* : збірник тез Міжнародної науково-практичної конференції Двадцяті осінні юридичні читання «Права людини в сучасному світі: проблеми теорії та практики» (м. Хмельницький, 1–2 жовтня 2021 року). Хмельницький : Хмельницький університет управління та права імені Леоніда Юзькова, 2021. С. 167–169.
8. Фелонюк Д. Л. Інституційний механізм забезпечення формування і здійснення екологічної політики України. *Актуальні питання розвитку державності та правової системи в сучасній Україні* : тези доповідей міжнародної науково-практичної конференції, м. Запоріжжя, 29–30 жовтня 2021 року / За заг. ред. Т. О. Коломоєць. Запоріжжя : ЗНУ, 2021. С. 57–60.
9. Фелонюк Д. Л. Участь громадськості у формуванні екологічної політики. *На сторожі земельного ладу: до 20-річчя Земельного кодексу України* : тези доповідей учасників Міжнародної науково-практичної конференції (онлайн/офлайн формат) (м. Київ, 26 листопада 2021 р.). За заг. ред. проф. В. М. Єрмоленка. Київ : ФОП Гуляєва В. М., 2021. С. 263–266.
10. Фелонюк Д. Л. Інституційно-функціональне забезпечення формування та здійснення екологічної політики України: теоретико-правовий аспект. *Актуальні проблеми земельного, аграрного, екологічного та природоресурсного права* : збірник матеріалів науково-практичної конференції (10 грудня 2021 року) / за ред. А. П. Гетьмана, М. В. Шульги. Харків : Юрайт, 2021. С. 271–275.
11. Шевчук Л. М., Фелонюк Д. Л. Оптимізація інституційно-функціонального забезпечення формування та здійснення екологічної політики України в умовах євроінтеграції. *Правові проблеми раціонального природокористування, охорони природи та безпечного довкілля в Україні* : збірник тез наукових доповідей Всеукраїнської науково-практичної конференції, присвяченої 100-річчю від Дня народження професора Василя Лук'яновича Мунтяна (м. Київ, 21 жовтня 2022 року) / За заг. ред. Володимира Носіка, д. ю. н., проф., член-кор. НАПрН : Хмельницький, Хмельницький університет управління і права імені Леоніда Юзькова. 2022. С. 164–167.
12. Шевчук Л. М., Фелонюк Д. Л. До питання суб'єктного складу інституційно-функціонального забезпечення та здійснення екологічної політики України. *Актуальні питання реформування правової системи* : зб.

матеріалів XIX Міжнар. наук.-практ. конф. (Луцьк, 22–23 жовт. 2022 р.).
Луцьк : Завжди поруч, 2022. С. 72–74.

АНОТАЦІЯ

Фелонюк Д. Л. Сучасна екологічна політика України: правові засади інституційно-функціонального забезпечення формування та здійснення. – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.06 – земельне право; аграрне право; екологічне право; природоресурсне право. – Національний університет «Одеська юридична академія», Одеса, 2023.

Дисертація присвячена комплексному дослідженню правових засад інституційно-функціонального забезпечення формування та здійснення сучасної екологічної політики України.

Проведено теоретико-правовий аналіз змісту категорії «інституційно-функціональне забезпечення формування та здійснення екологічної політики України» з урахуванням наявних у науковій літературі підходів та чинної вітчизняної нормативно-правової бази. Наголошено на провідній ролі держави у регулюванні екологічної сфери, вказано на складність та багатогранність інституційно-функціонального забезпечення нинішньої екологічної політики і досліджено його систему та суб'єктний склад.

Обґрунтовано необхідність врахування не лише структурних, інституційних елементів системи, але і їх функціональних, діяльнісних характеристик. Розглянуто систему інституційно-функціонального забезпечення формування та здійснення екологічної політики з огляду на суб'єктний склад, напрями, сфери або об'єкти та функціональне спрямування.

Проведено дослідження системи органів державної влади і місцевого самоврядування у сфері забезпечення формування та здійснення екологічної політики в Україні, їх завдань, функцій і компетенції. Виявлено особливості правового регулювання участі інших суб'єктів у формуванні та здійсненні національної екологічної політики.

Виявлено змістовне наповнення правових основ інституційно-функціонального забезпечення національної екологічної політики в умовах сталого розвитку. Проведено дослідження правових засад інституційно-функціонального забезпечення формування і здійснення екологічної політики України відповідно до підходів ЄС з урахуванням євроінтеграційного вектору розвитку України. Обґрунтовано, що в контексті інституційно-функціонального забезпечення формування і здійснення вітчизняної екологічної політики в сучасних умовах основною концепцією розвитку можна назвати поєднання стабільності та динамізму.

Ключові слова: екологічна політика України, формування і здійснення екологічної політики, інституційно-функціональне забезпечення, регулювання

у сфері навколишнього природного середовища, державне управління в екологічній сфері, інституційний механізм, екологічне право.

SUMMARY

Felonyuk D. L. Modern Environmental Policy of Ukraine: Legal Foundations of Institutional and Functional Support of Formation and Implementation. – Qualifying scientific work on the rights of manuscript.

Thesis for the degree of Candidate of Legal Sciences in Specialty 12.00.06 – Land Law; Agrarian Law; Environmental Law; Natural Resource Law. – National University «Odessa Law Academy», Odessa, 2023.

The thesis is dedicated to a comprehensive study of the legal foundations of institutional and functional support for the formation and implementation of modern environmental policy of Ukraine.

A theoretical and legal analysis of the content of the category «institutional and functional support for the formation and implementation of the environmental policy of Ukraine» was carried out regarding the approaches available in the scientific literature and the current domestic regulatory and legal framework. The leading role of the state in the regulation of the environmental sphere is emphasized. The complexity and diversity of the institutional and functional support of the current environmental policy is indicated. Its system and subject composition are investigated.

The need to take into account not only the structural and institutional elements of the system, but also their functional and operational characteristics is substantiated. The system of institutional and functional support for the formation and implementation of environmental policy is considered taking into account the subject composition, directions, spheres or objects, and functional direction.

The study explores the system of state authorities and local self-government in the field of ensuring the formation and implementation of environmental policy in Ukraine, their tasks, functions and competences. The peculiarities of the legal regulation of the other subjects' participation in the formation and implementation of the national environmental policy have been revealed.

The content of the legal foundations of the institutional and functional support of the national environmental policy in the conditions of sustainable development has been revealed. A study of the legal foundations of the institutional and functional support for the formation and implementation of the environmental policy of Ukraine in accordance with the EU approaches, taking into account the European integration vector of Ukraine's development, was conducted. It is substantiated that in the context of institutional and functional support for the formation and implementation of national environmental policy in modern conditions, the main concept of development can be called a combination of stability and dynamism.

Key words: environmental policy of Ukraine, formation and implementation of environmental policy, institutional and functional support, regulation in the field of

the natural environment, state management in the environmental field, institutional mechanism, environmental law.